

FN:s konvention om barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) antogs av FN:s generalförsamling 1989. Sverige ratificerade (godkände) barnkonventionen 1990. Barnkonventionen definierar vilka rättigheter som borde gälla för alla barn i alla samhällen, oavsett kultur, religion eller andra särdrag. Idag är det endast USA och Somalia som inte har ratificerat barnkonventionen.

Efter första världskriget startade ett systematiskt och konkret arbete för barns rättigheter. Det resulterade i att Nationernas Förbund och Förenta Nationerna kom att anta deklaringer om barnets rättigheter. Eftersom dessa inte var bindande påbörjades ett arbete under det internationella barnåret 1979 med att ta fram en konvention för barnets rättigheter. Tio år senare var konventionen färdig och är en del av den internationella folkrätten. Det innebär att de stater som har skrivit under konventionen har lovat att följa den och granskas regelbundet av FN:s Barnrättskommitté i Genève. Stater som inte följer konventionen kan inte dömas i internationell domstol, istället används kritik och påtryckningar.

Barnets rättigheter innebär vuxnas skyldigheter

Barnkonventionen gäller för alla barn och ungdomar upp till 18 års ålder, enligt dess första artikel. Barnkonventionen är barnets rättigheter och det är vi vuxna som har skyldighet att se till att barnkonventionen blir verklighet!

Det är staterna som har det övergripande ansvaret för att barnkonventionen förverkligas, men arbetet på regional och nivå är av fundamental vikt för att barnkonventionen ska bli verklighet. Detta eftersom den regionala och lokala nivån i större utsträckning fattar beslut som påverkar barns och ungas vardag, och därmed också deras rättigheter.

deklaration - uttalande
konvention - överenskommelse
artikel - del, avsnitt

Barnkonventionens artiklar

Barnkonventionen består av 54 artiklar, varav 41 är sakartiklar som talar om vilka rättigheter barnet har. De övriga artiklarna redogör för hur staterna ska arbeta med konventionen. Barnkonventionens artiklar utgör alla typer av mänskliga rättigheter: ekonomiska, sociala, kulturella, politiska och medborgerliga. Barnkonventionen brukar benämnas som "hel och odelbar", då alla artiklarna hör samman. Det går inte att läsa en artikel avskild från de övriga.

Fyra grundprinciper står för konventionens barnsyn. Vid tolkningen av alla de andra artiklarna ska dessa grundprinciper fungera som glasögon och ramverk:

Artikel 2

Barnkonventionen gäller för alla barn. Alla barn är lika mycket värda och inget barn får diskrimineras.

Artikel 3

I alla beslut som rör barn ska barnets bästa komma i främsta rummet.

Artikel 6

Barnet har rätt till överlevnad och utveckling.

Artikel 12

Barnet har rätt att säga sin mening i alla frågor som berör det. Vuxna ska lyssna på barn.